

**П.М. ЛІСОВСЬКИЙ
В.А. БОРТНИК
Ю.П. ЛІСОВСЬКА**

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора *А.М. Кислого*

Київ
Видавництво Ліра-К
2022

УДК 35(075.8)
Л63

*Рекомендовано до друку на засідінні Вченої ради
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 1 від 26 січня 2022 року)*

Рецензенти:

*О.О. Бригінець – доктор юридичних наук, професор;
А.М. Подоляка – доктор юридичних наук, професор;
О.В. Ігнатюк – доктор юридичних наук;
Ю.М. Черноус – доктор юридичних наук, професор.*

Л63 **Лісовський П.М., Бортник В.А., Лісовська Ю.П.**
Система державного управління : навч. посіб. //
за заг. ред. д. ю. н., проф. А.М. Кислого. Київ Видавництво
Ліра-К, 2022. 288 с.
ISBN 978-617-520-303-3

У навчальному посібнику висвітлено актуальні питання кожного розділу з навчального курсу «Система державного управління» з огляду фундаментальних знань. Розкрито історичні, соціальні, політичні, адміністративно-правові, економічні, фізико-математичні та нанотехнологічні аспекти системи державного управління. Акцентовано увагу на квантову філософію адміністративно-правового регулювання в сучасному цифровому форматі державного управління. Подано авторське бачення глобального постковідного синдрому та феномену масонства в постсучасності.

Навчально-науковий посібник розраховано на науковців, викладачів, студентів, курсантів, а також співробітників спецслужб.

УДК 35(075.8)

ISBN 978-617-520-303-3

© Лісовський П.М., Бортник В.А.,
Лісовська Ю.П.
© Видавництво Ліра-К, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
------------------------	---

РОЗДІЛ 1. СВІТОГЛЯДНА ТА АНТРОПОГЕННА КАРТИНА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1.1. Законний капітал як <i>об'єкт</i> юридичної відповідальності державного управління України	8
1.2. Класифікаційні та категоріальні підходи щодо <i>предметного</i> визначення поняття «адміністративне право» в системі державного управління	45
1.3. Соціогенні, політико-правові та релігійні корені державного управління.....	51
1.3.1. Категорія владної інтенції в духовному арсеналі мудрості держави.....	71
1.3.2. Ідея української державності в історичній традиції	81
1.3.3. Легітимність повсякденної культури в соціалізації: інституалізована форма відтворення духовного капіталу мудрості держави	88
1.3.4. Церква як соціальний інститут духовної безпеки в системі державного управління.....	97
1.4. Духовний капітал мудрості особи та суспільства як критерій якості системи державного управління	107
<i>Контрольні запитання</i>	113
<i>Теми рефератів</i>	113

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ В СИСТЕМІ ЯКОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

2.1. Епістемоло-гносеологічні алгоритми квантової теорії планетарного поля у філософії державного управління: міфотворчість, віртуальність, реальність.....	114
2.2. Кадрове забезпечення у структурній організації державного управління.....	125
2.3. Метод тензорно-інваріантного кіберчислення в адміністративно-правовому регулюванні державного управління.....	132

2.4. Концептуальна модель державної служби у системі державного управління.....	136
2.4.1. Державна служба як основа правової політики	136
2.4.2. Правове регулювання статусу державного службовця.....	138
2.4.3. Адміністративно-правові питання проходження державної служби	146
2.4.4. Характерні особливості політико-правового регулювання державної служби в органах місцевого самоврядування.....	151
2.5. Контррозвідувальний режим у системі державного управління.....	154
2.6. Філософія контррозвідувальної діяльності та Прокуратури України: локальний моніторинг та представництво	156
2.7. Державна прикордонна служба в системі державного управління як контроль якості безпеки особи та суспільства: транскордонний рух	163
2.8. Конфіденційне співробітництво у міжвідомчо-силовій структурі державного управління: засоби дуплексної комунікації.....	168
2.9. Адміністративно-правовий захист критичної інформаційної інфраструктури у системі державного управління від корупційних злочинів в Україні та світі.....	169
2.10. Адміністративно-правовий аналіз банківської системи: боротьба із промисловим шпигунством	176
2.11. Дипломатія як інформаційна законність переговорів у системі державного управління.....	183
2.11.1. Феноменологічна особливість дипломатії.....	183
2.11.2. Дипломатія як правова політика управління персоналом на міжнародному ринку праці	200
2.12. Адміністративно-правове регулювання системи державного управління в ентропійному процесі інвестиційної діяльності в сучасній Україні	208
2.13. Вибірковий метод математично-статистичного моделювання персон у державному управлінні: ентропійна система пошуку функцій розподілу ймовірностей	215

2.14. Ентропійний підхід квантової логістики щодо розрахунку нейроенергетичних витрат у державній критичній інфраструктурі: паливно-енергетичний та оборонно-промисловий комплекси	225
<i>Контрольні запитання</i>	229
<i>Теми рефератів</i>	229

РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ПОСТСУЧАСНОСТІ

3.1. Антикорупційна освіта в системі якості державного управління.....	230
3.2. Постосвіта та постнаука як інтелектуальний розвиток людського у забезпеченні державних дипломатичних інтересів	238
3.3. Релятивістсько-квантовий механізм уповільнення часу: адміністративно-правове регулювання щодо протидії глобальному постковідному синдрому в системі державного захисту.....	240
3.4. Криптовалюта в рамках системи «біткоїн» та штучний інтелект як конституюча формула фінансово-правової політики в сучасній системі державного управління	247
3.5. Феномен масонства як приховане явище тотально-цифрового лідерства у державному світовому процесі постсучасності: екзистенційні погляди.....	256
3.6. Безпекова ситуація на Сході української держави.....	258
3.7. Перспективи розвитку квантової комп'ютеризації: феноменально-цифрова комунікація в системі державного управління.....	270
<i>Контрольні запитання</i>	272
<i>Теми рефератів</i>	272

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	273
---	-----

ПЕРЕДМОВА

У навчальному посібнику висвітлено історичні, соціальні, політичні, правові, релігійні, економічні, фізико-математичні та нанотехнологічні аспекти в системі державного управління. Розкрито квантову філософію (мудру ідею, формулу успіху) щодо системи державного управління у сучасну цифрову епоху фундаментальних знань. Адже сучасне цифрове суспільство постійно перебуває в стадії інтенсивних змін і пошуку істини як перспективній стратегії розвитку. Саме ця стратегія є новим поглядом у майбутнє, що актуалізує виокремлення мудрості та дослідницько-наукового обґрунтування в ній ціннісних пріоритетів та смисложиттєвих імперативів. При цьому, розуміння непередбачуваності певних кризових поворотів розвитку соціуму в категоріях ірраціональності та раціональності становлять нелінійні моменти істини. Це змушує авторів системно замислюватись над питанням про критеріальну природу багатовимірності феноменології мудрості в системі *якості* державного управління. Тому, саме звернення до *предметної проблеми адміністративно-правового регулювання системи державного управління* в означеному посібнику пов'язане із прогнозуванням та подальшою модернізацією суспільних відносин. Проте, ці зміни, а також їх вплив на адміністративно-правовий спосіб мудрого життя і розвиток суспільних відносин соціуму є надто складними й суперечливими, що інколи проявляється в дезорганізації суспільного життя. Подолання зазначених тенденцій є можливим лише на шляху гармонізації діалектичного взаємозв'язку між духовними пріоритетами й реаліями адміністративно-правового життя. Адже кіберсучасність виявляється складно організованою системою, що домінантно містить у собі адміністративно-правовий простір глобальних телекомунікаційних технологій. **Все це в адміністративно-правовій філософії державного управління претендує на створення інноваційного соціального утворення – єдиної планетарної цілісності.**

Метою навчального посібника є надання та викладення студенту процесуальної філософії фундаментальних знань в системі державного управління, що становить концептуально-критеріальну виразність, переконливість та евристичну креативність.

Об'єктом вивчення є законний капітал мудрості особи та суспільства, що становить філософію юридичної відповідальності у системі державного управління.

Предмет авторських зусиль утворюють ціннісно-сміслові пріоритети та принципи адміністративно-правового регулювання державного управління в кіберсучасності.

Теоретичне та практичне викладення навчально-наукового матеріалу дає змогу молоді отримувати якісні фундаментальні знання і виходити у лексико-семантичному навантаженні мудрості державного поля управління за межі своєї власної системи цінностей. Особливо це має надтоактуальне значення в сучасних умовах озброєного конфлікту на Сході України, а також постковідного синдрому, коли серед певної кількості вітчизняних громадян відбувається емоційне та розумовне виснаження.

Від авторів

РОЗДІЛ 1

СВІТОГЛЯДНА ТА АНТРОПОГЕННА КАРТИНА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1.1. Законний капітал як *об'єкт* юридичної відповідальності державного управління України

Сучасний етап розвитку адміністративного права в Україні потребує юридичного переосмислення в процесі критичного перегляду його основних інститутів, оскільки містить в собі внесення відповідних змін до законодавства, що регулює адміністративну відповідальність. За цих обставин виникає актуальне питання щодо становлення та розвитку законного капіталу як сукупного потенціалу особи, держави, суспільства. У визначальній основі такого капіталу постає адміністративна відповідальність юридичних осіб як інституція. Одні вчені наголошують, що така відповідальність не відображена в національній правовій системі, інші, навпаки, вважають, що такий інститут відповідальності вже існує в Україні [55, с. 74].

Важливим поштовхом до дослідження питання законного капіталу в контексті відповідальності саме юридичних осіб став розвиток ринкової економіки в Україні. Сьогодні значну кількість юридичних осіб засновано не на державній формі власності, оскільки не перебувають у безпосередній підпорядкованості державних органів, що вимагає нагальну потребу пошуку нових механізмів притягнення юридичних осіб до відповідальності в публічно-правовому порядку.

У свою чергу, необхідно шукати правову модель притягнення юридичних осіб до відповідальності, про свідчить ціла низка факторів. По-перше, правопорушення, скоєне юридичною особою, спричиняє значну шкоду порівняно зі шкодою, яку може заподіяти фізична особа. По-друге, фахівці доводять, що існує певний позитивний ефект від методики колективної нейтралізації, коли особа розуміє, що її діяння можуть вплинути на весь трудовий

колектив. Де вона працює. По-третє, не є таємницею те, що специфіка поділу праці дозволяє перекладати відповідальність за діяння з одних осіб, що працюють в колективі, на інших [33, с. 478].

Останнім часом законодавець прийняв цілу низку нормативно-правових актів, що стосуються відповідальності юридичних осіб. Стосовно цих актів значна кількість вчених їх актам про адміністративну відповідальність юридичних осіб, інші – актами про фінансову, податкову, економічну відповідальність. У цьому контексті пріоритетну конструкцію знайшов Конституційний суд України, назвавши таку відповідальність публічно-правовою.

Конструктивні підходи щодо адміністративної відповідальності:

– мають чітко бути визначені підстави адміністративної відповідальності у вигляді противоправного стану і цивільного правопорушення;

– адміністративний проступок є законно винним діянням з огляду визначення вини (психічної оцінки свого протиправного вчинку) юридичної особи;

– досі не існує чітко визначеної системи стягень, які накладаються в адміністративно-правовому порядку на юридичних осіб;

– відсутня єдина концепція поглядів на процедуру притягнення юридичних осіб до адміністративної відповідальності.

Все це свідчить про те, що питання адміністративної відповідальності потребує уваги вітчизняного законодавця. Про останню обставину переконливо говорить той факт, що кількість змін, які були внесені до чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення, із часу його прийняття Верховною Радою Української РСР 7 грудня 1984 р. (до тексту було внесено понад 300 змін і доповнень), значно перевищує кількість статей самого Кодексу, на що цілком слушно звертають увагу В. Колпаков та В. Доненко [57, с. 122]. Цей кодифікований акт, на думку науковців, треба було б назвати «Кодекс законів України про відповідальність за адміністративні правопорушення». адже кодифікуються в даному документі не правопорушення, а правові норми, що спрямовані на боротьбу з цими негативними проявами [49, с. 61].

Адміністративна правосуб'єктність у законному капіталі

У сучасній науці прийнято поділяти суб'єкти адміністративного права на два види, а саме: індивідуальні і колективні, серед

яких колективні суб'єкти поділяють на державні та недержавні організації.

Варто зазначити, що однією з характерних рис суб'єктів адміністративного управління є наявність у них суб'єктивних прав і обов'язків у сфері державного управління, які є складовими адміністративної правосуб'єктності. Дослідник В.К. Колпаков до основних носіїв суб'єктивних прав і обов'язків у сфері державного управління загалом і виконавчої влади зокрема відносить: 1) Президента України; 2) органи державної влади; 3) державних службовців як суб'єктів, у діяльності яких об'єктивізуються повноваження державних органів управління; 4) громадян України, іноземців, осіб без громадянства; 5) органи місцевого самоврядування; 6) об'єднання громадян; 7) суб'єктів підприємницької діяльності [113, с. 356].

Таке управління містить у собі діяльність уповноважених органів, спрямованих на досягнення конкретних завдань за допомогою управлінських методів, способів і функцій [175, с. 12]. Зважаючи на відсутність єдиного погляду на сутність відповідальності державного управління з цього приводу постійно ведуться дискусії.

Так, наприклад, В.Б. Авер'янов, під державним управлінням розуміє особливий і самостійний різновид діяльності держави, що здійснює окрема система спеціальних державних органів – органів виконавчої влади [53, с. 165]. На наш погляд, державне управління в законному капіталі здійснюється всією системою органів виконавчої влади, яка не обмежується лише спеціальними державними органами. Крім того, не можна не враховувати й участь у державному управлінні Верховної Ради України та Президента України, оскільки при визначенні державного управління в законному капіталі не потрібно обмежуватися лише виконавчо-розпорядчою діяльністю органів виконавчої влади, які відіграють у ньому домінуючу роль, а й генерувати креативно упереджувальні ідеї мудрості в законному капіталі, що забезпечують певні юридичні особи. державу, суспільство від будь-яких негативних посягань.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади від 17 березня 2011 року [80, с. 12], систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства України та інші центральні органи виконавчої влади. Система центральних

органів виконавчої влади – це складова система органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України.

Адже міністерства забезпечують формування й реалізують державну політику в одній чи кількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики. Повноваження міністерств, інших центральних органів виконавчої влади поширюються на всю територію держави. Безперечно, згідно зі ст. 16 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», центральні органи виконавчої влади утворюються для виконання окремих функцій з реалізації державної політики як служби, агентства, інспекції. Діяльність центральних органів виконавчої влади спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідних міністрів згідно із законодавством.

Таким чином, система державного управління персоналом (зокрема, юридичними особами), на нашу думку, охоплює Верховну Раду України, Президента України, загальний орган виконавчої влади – Кабінет Міністрів України та такі спеціальні міністерські відомства як: Служба Безпеки України, Міністерство Оборони тощо.

Питання цифрових інформаційних ресурсів

Сучасна ініціатива законного капіталу України – це достовірний доступ до європейських інформаційних ресурсів, які було створено у цифровому вигляді. Особливо це стосується окремих регіонів України, в яких розповсюдження Інтернет-мереж містить обмежений характер у силу певного сектора як географічної зони радіочастотним покриттям.

Разом із тим сучасний Уряд України на законодавчому рівні розглядає питання щодо цифрової інфраструктури, в якому основними пріоритетами є: сфера охорони здоров'я та освіти, особливо в аграрному секторі; пенсійне забезпечення в сфері соціальної політики; правила дорожнього упорядкування, а також цифрування об'єктів культури та науки.

У цьому сенсі, зокрема проект європейської цифрової бібліотеки «Europeana» розпочався ще у 2008 році. Було оцифровано понад 30 млн. різноманітних об'єктів культурної спадщини, при цьому нагальний інтерес сьогодні викликає інформація на сайті щодо дисертаційних авторефератів (відгуки опонентів у них) та самих дисертаційних робіт.

Законний капітал як протидія кіберзлочинності

Серед комплексу факторів законного капіталу, що впливають на внутрішню безпеку і кримінальний стан у державі, не можна обійти увагою сучасні інформаційні технології, які залучають Україну до глобалізаційних процесів. Саме інформаційна сфера включає в собі сукупність інформації та її інфраструктуру, суб'єктів, що здійснюють збір, обробку та розповсюдження інформації, а також систему правового регулювання відповідних суспільних відносин. Така інформологія як інноваційна методологія законного капіталу всебічно забезпечує політичну, економічну, військову, науково-технічну, кримінологічну та інші складові національної безпеки держави.

З метою забезпечення законного капіталу особи, держави та суспільства та протидії кіберзлочинності були прийняті Закони України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про інформаційні агентства», «Про зв'язок», «Про банки і банківську діяльність», «Про державну таємницю» тощо.

Разом з тим варто озвучити, що інформацію та інформаційними технологіями володіє не тільки держава, а й приватні структури та фізичні особи, в яких постала потреба у захисті інформації від злочинних правопорушень. Підтвердженням цьому є статистичні дані правоохоронних структур, які показують, що злочини у кіберсфері постійно зростають. Так, із 16 (2001 р.) ці злочини зросли до 190 (2010 р.), загальне зростання склало 1087,5 %. Стійка негативна динаміка загальної кількості зареєстрованих злочинів у сфері комп'ютерної інформації у 2005–2010 рр. визначалася переважно несанкціонованим втручанням у роботу комп'ютерної системи програмування (ст. 361 КК) – 46 злочинів (2005 р.) і 87 (2010 р.), зростання склало 89 % та несанкціонованими діями з інформацією, яка оброблялася в комп'ютерних системах (ст. 362 КК), відповідно – 13 злочинів (2005 р.) і 77 (2010 р.), зростання склало 492,3 %. Специфікою цих злочинів є незаконне отримання інформації для особистих цілей чи в інтересах третіх осіб. Крім того, означені злочини характеризуються корисливою спрямованістю суб'єктів, які в непоодиноких випадках зловживають своїм службовим становищем [86, с. 25].

Також значної небезпеки набуло незаконне копіювання та масове явище розповсюдження інформаційних баз даних телефонів,